

Històries d'Olivella i de més enllà

No fa gaire he tingut l'oportunitat de llegir un d'aquests excepcionals retrats en blanc i negre que ens aboquen generosament a l'altra banda del mirall de la història. Un llibret tant interessant com discret en la seva gènesi, i tant prolífic com modest en la seva divulgació. Farcit de continguts i detalls dels que exciten i enlluernen a l'interessat en aquests misteris del temps era temps. Un llibre editat el 2009 per l'Ajuntament d'Olivella sota el títol *Diari de Pau Raventós i Marcer, pagès d'Olivella (1814-1844)*, i sota la supervisió d'Eduardo Descalzo, Edgar Camarós i Andrés Munera. Ells son qui van trobar el dietari tot remenant i inventariant els papers de can Suriol. Fou l'amic Joan Camps, d'arrels fondes en aquell territori i una estima incommensurable per tot allò que té a veure amb Olivella, qui em facilità el coneixement d'un treball que jo ignorava. Un text amable i de bon llegir gràcies a l'esforç de transcripció i anotacions de l'equip editor. Una història arran de terra i arran de pell, com totes les històries autèntiques que ens parlen del nosaltres d'abans d'ahir. Tot parlant del temps i de les collites, com a bon pagès, en Pau Raventós va desfilant tot un seguit de vivències cuinades a foc lent. Entre plançons, empelts i esporgades, el lletraferit ens escudella l'anar i venir de Cuba dels nostres avantpassats o les vicissituds de les guerres carlines per aquestes rodalies. Dedicà al seu fill consells de bon pagès, hàbits savis per conduir la hisenda i una interpretació agre de la realitat que els ha tocat de viure. De les fórmules imperfectes de la vida al camp, a la mirada encongida d'un món feixuc i trasbalsat. "Fill, aconsello que, poc o molt, no deixis d'assistir al pobre", li deia, en un temps en que la pobresa es debatia en lluita desigual amb la misèria. O de com el seu germà Josep fugia a fer les Amèriques tot acompanyat d'unes bótes de vi com a penyora. Dos anys després tornava de les Índies amb una mà al davant i l'altra al darrera, fracassat, com tota

una majoria invisible que els estudiosos hem arraconat a les golfes de la història. Poc després, l'aventurer es proposava fer carrera per pilot de vaixell, mentre el germà es queixava resignadament dels diners que costaven les vel·leitats d'aquell somiatruites. Collites de gra malmeses per falta d'aigua, i fam i penúries a tocar de la cantonada, si abans –com sempre– no hi posava remei la misericòrdia del Totpoderós. Per omplir forats i buidar butxaques desembarcaven a la platja de Sitges blats de Rússia i de Romania. Poc a poc, les vinyes menjaven territori al blat i l'ordi, tot desenterrant pedres per aixecar marges i arranjar camins. Pau Raventós s'afanyava a comprar bótes als boters de Vilanova. Altres detalls ens sacsegen la consciència d'un passejar per la vida sostingut i respectuós que avui hem tornat barroer i poca-solta. Ens parla del tronc d'un roure veí que promet en alçada i puja dret i que, temps a venir, pot ser bona peça per una premsa de lliura. Ens diu: “Es cert que jo no ho podré veure ni cap fill meu, però no importa, ja que un o altre ho veurà”. Contemplar l'arbre tot rumiant en el profit de dues generacions més enllà, pregona un sentit de l'existència d'un gruix i solidesa que ja voldríem a la nostra època. Després de la penosa experiència del seu germà i amb tot el patiment del món, serà el seu fill Josep qui s'embarcarà cap a la més gran de les Antilles. La mateixa època en que el nostre protagonista s'assabenta de la mort del seu germà a Guinea “anant a buscar negres”. Els Raventós fugiren de can Suriol i s'instal·laren a Vilanova amb la primera de les guerres carlines. La seguretat de salvar la pell es diluïa en el neguit per la masia, les vinyes i l'entorn que li donava de viure. El text permet resseguir alguns dels episodis més rellevants de la primera carlinada a Vilanova. Moltes de les dèries de pagès semblen impertorbables al pas dels segles. Baixava el peu del vi per excés de producció, i Pau es preguntava si algú seria capaç d'aturar aquell delit per plantar vinya. “Conec molt bé que en aquesta terra, qui vol tenir alguna peceta ha de conrear vinyes, encara que el vi sigui molt barat”. I les

desavinences de veïns, talment com avui: “el 1814 es perderen moltes vinyes a causa dels homes de Ribes, que no són molt bons per conrear vinyes aquí dalt a Olivella”. Històries de pagès que, com hem dit, parlen de capítols selectes del nostre passat col·lectiu. Temps enrere, vaig tenir l’oportunitat d’exposar com la guerra de Crimea o la guerra de Secessió als Estats Units, als anys cinquanta i seixanta del segle XIX, havien tingut efectes immediats –també a Vilanova– sobre la nostra producció industrial i els índex d’atur. Fenòmens globals, en definitiva, com els que contemplava amb perplexitat i incredulitat el nostre pagès d’Olivella, amb un ull posat a la vinya, un altre a l’altra feixa de món i, com cal i com toca, amb tots dos ulls pendents del cel: del sol, la pluja i els designis divins.

Albert Tubau

(Article publicat al Diari de Vilanova el 28 de gener de 2011)